



ИНСТИТУТЪТ ЗА ЛИТЕРАТУРА ПРИ БЪЛГАРСКАТА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ – ТРАДИЦИЯ И МОДЕРНОСТ

Александра Антонова
Институт за литература – БАН

Институтът за литература е създаден през 1948 г. като звено на БАН. Негови основатели са академиците Николай Райнов, Елин Пелин, Людмил Стоянов, Константин Петканов, Николай Лилиев, Петър Динеков.

Институтът за литература развива фундаментални и приложни изследвания на литературата в нейното културологично и социално значение, с пряко отношение към образователния процес. Научната дейност на Института се осъществява чрез научни проекти в следните области:

- медиевистика;
- литература на Българското възраждане;
- нова и съвременна българска литература;
- теория на литературата;
- компаративистика;
- русистика;
- антропологични аспекти на литературознанието;
- семиотика;
- изворознание.

В Института за литература се подготвят академични издания на най-големите български и чуждестранни писатели и се разработват **монографични и компаративни изследвания** върху тяхното творчество. Институтът подготвя и издава **многотомни поредици и енциклопедии**, сред които единствената по рода си в световната палеославистика „Кирило-Методиевска енциклопедия“ в четири тома. Друго значително издание е многотомната поредица „Периодика и литература“. В нея е представен литературният живот на страниците на българския периодичен печат след Освобождението. Необходими за всеки българист са съставените в Института тритомен „Речник на българската литература“ и „Речник по нова българска литература“, които са ценни справочни издания и имат широко приложение при запознаването с българската литература. Сред многотомните трудове на Института е „История на преводната рецепция на европейски литератури в България“. Енциклопедичният речник

„Периодика на руската емиграция в България (1920 – 1943 г.)“ за първи път предлага базово познание за културния и политическия живот на „бялата емиграция“. Дело на Института за литература е богато илюстрираната „Енциклопедия на Българското Възраждане“, комплектова се и „Енциклопедичен речник на новата българска литература“ в 3 тома.

Съществена част от дейността на Института за литература е представена в множество монографии и сборници с научни изследвания върху различни аспекти на българската литература и чуждестранните литератури. Във фокуса на изследванията е творческото наследство на български поети, писатели, литературни историци и критици – както утвърдени, така и маргинални, но актуално проучвани и препроцитани. Издадени са десетки анкети с писатели, поети и литературни критици от различни поколения.

Изследователската дейност в Института за литература се осъществява със съвременни подходи, разработвани в световната хуманитаристика. Учените създават бази данни в областта на литературната история, архивистиката, сравнителното литературознание. Изградена е компютърна инфраструктура Repertorium workstation за описание на средновековни славянски ръкописи: <http://clover.slavic.pitt.edu/~repertorium/>. Създаден е и електронен портал за средновековната писмена култура на Балканите: <http://slovo-aso.cl.bas.bg>. Отскоро, по проекта „Дигитализация и концептуализация на литературното наследство на българския модернизъм“ Институтът изгражда дигитално хранилище, което представя литературното наследство на българския модернизъм – на интернет адрес <http://bgmodernism.com>. На портала на проекта се събират, систематизират и съхраняват периодични издания на българския литературен модернизъм, както и избрани критически интерпретации. Институтът за литература събира и систематизира преводите на английски и немски език на творбите на класически и съвременни български автори, които представя в дигитално хранилище, изградено по проекта „Виртуална библиотека „Иван Шишманов“.

Институтът за литература разработва съвместни научни проекти с висшите учебни заведения в България, както и с институти от Великобритания (Британската библиотека в Лондон, Институт по хуманитаристика към Университета в Кийл), Австрия (Институт за славистика към Университета във Виена), Полша (Институт за литературни изследвания, Институт по славянознание към Полската АН), Румъния (Институт за теория и история на литературата „Дж. Калинеску“ към Румънската АН), Русия (Институт по славянознание, Институт „Пушкински дом“), Словакия (Институт за световна литература към Словашката АН), Унгария (Институт по литературознание към Унгарската АН), Чешката република (Славистичен институт към Чешката академия на науките, Прага), Швеция (Департаменти по славистика в Университетите в Гьотеборг и Упсала), Сърбия (Институт за литература и изкуствознание,

Белград), Словения (Център за научни изследвания към Словенската академия на науките и изкуствата), Македония (Институт за македонска литература в Скопие), Грузия (Институт за грузинска литература „Шота Руставели“ в Тбилиси), Киевски национален университет „Тарас Шевченко“. Институтът за литература е член на Международния консорциум за изработване на стандарти за предаване на текстове в електронна форма и за тяхното разпространение (Text Encoding Initiative) (от 2003).

Периодични издания на Института за литература са списание „Литературна мисъл“, основано през 1957 г., поредицата „Старобългарска литература“, която излиза от 1971 г., и годишникът „Scripta & e-Scripta“, чийто първи брой се появи през 2003 г. През 2000 г. в Института за литература е създаден първият и единствен в системата на БАН издателски център – „Боян Пенев“.

Библиотеката на Института за литература разполага с фонд от над 114 000 заглавия – книги, поредици и периодични издания в областта на литературознанието, езикознанието, философията, фолклора, културата, науката, просветата, обществените науки (социология, изкуствознание, политика, военно дело, история, биографии), а така също художествена и детска литература. Целият библиотечен фонд може да се ползва всеки ден в читалнята на библиотеката.

Институтът за литература притежава и уникална документална сбирка, която съдържа архиви на Никола Вапцаров, Христо Смирненски, Михалаки Георгиев, Весела Василева и други български творци, както и редки старопечатни книги.

INSTITUTE FOR LITERATURE, BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES - TRADITION AND MODERNITY

✉ **Alexandra Antonova, Assist. Prof.**
Institute for Literature
Bulgarian Academy of Sciences
52, Shipchenski prohod Blvd. b.17, fl .7 – 8
1113 Sofia, Bulgaria
E-mail: alexandra.a.antonova@gmail.com